

SPP202 Didaktiky předmětů 1. stupně základní školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami 3

Literatura a odkazy:

VÍTKOVÁ, Marie a Miroslava BARTOŇOVÁ. *Vzdělávání se zaměřením na inkluzivní didaktiku a vyučování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu*. 2. dotisk 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 279 s. ISBN 978-80-210-6678-6.

BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Současné trendy v edukaci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v ČR*. Brno: MSD, 2005. 416 s. MSD. ISBN 80-86633-37-3.

KUCHARSKÁ, A., MRÁZKOVÁ, J., WOLFOVÁ, R., TOMICKÁ, V. *Školní speciální pedagog*. Portál, 2013

CANGELOSI, J. S. *Strategie řízení třídy*. Praha: Portál, 1994.

ČAPEK, R. *Líný učitel*. Praha: Nakladatelství Dr. Josef Raabe, 2017

ČAPEK, R. *Moderní didaktika*. Praha: Grada, 2015

GORDON, T. *Škola bez poražených*. Malvern, 2015

KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Praha: Portál, 2016

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 1996

SITNÁ, D. *Metody aktivního vyučování*. Praha: Portál, 2013

<http://www.inkluzevpraxi.cz/co-je-inkluz>

Vzdělávání učitelů k inkluzi PROFIL INKLUZIVNÍHO UČITELE

(Evropská agentura pro rozvoj speciálního vzdělávání, 2012)

<https://rvp.cz/filtr-SUF-DC-1>

Studijní materiál

Inkluzivním (společným) vzděláváním nazýváme způsob vzdělávání, který dbá na maximální rozvoj každého žáka s ohledem na jeho individuální potřeby a specifika.

Pro úspěšné vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP je potřebné zabezpečit

- uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a při stanovování obsahu, forem i metod výuky;
- všechna stanovená podpůrná opatření při vzdělávání žáků;
- při vzdělávání žáka, který nemůže vnímat řeč sluchem, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho potřebám a s jehož užíváním má zkušenost;
- při vzdělávání žáka, který při komunikaci využívá prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace, jako součást podpůrných

opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho vzdělávacím potřebám;

- v odůvodněných případech odlišnou délku vyučovacích hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo dělení a spojování vyučovacích hodin;
- pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona případné prodloužení základního vzdělávání na deset ročníků;
- formativní hodnocení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
- spolupráci se zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství (zejména při tvorbě IVP);
- spolupráci s ostatními školami.

Školní zralost

- tělesný vývoj a zdravotní stav dítěte
- poznávací a kognitivní zralost
- pracovní předpoklady a návyky
- emoční, motivační a sociální zralost

Pilíře výuky a učení učitele v inkluzivní škole:

- respektování hodnoty diverzity žáků
- podpora všech žáků
- spolupráce
- osobní profesní rozvoj

PODPORA ŽÁKA - PERSONÁLNÍ PODMÍNKY

Pedagog, asistent pedagoga, školní speciální pedagog, druhý učitel

koordinátor zajišťující komunikaci
škola-ŠPZ

školní psycholog,
poradenský
pracovník ŠPZ

sociální pedagog,
tlumočnick českého
znakového jazyka

přepisovatel
mluveného slova

instruktor
prostorové
orientace

Školní poradenské pracoviště tvoří:

Základní model

- výchovný poradce
- metodik prevence

Rozšířený model

- zapojení dalších odborníků – školní psycholog, školní speciální pedagog

Speciální pedagog

Terapeutický model péče – výhradní zapojení do podpory žáků se SVP

Preventivně intervenční model péče – třístupňový model:

1. Individualizovaná pomoc učitele - u dětí se začátečnickými výukovými obtížemi (nezralost, zdravotně oslabení, nižší adaptabilita, špatné rodinné zázemí.. - eliminace problémů
2. Plán pedagogické podpory – obtíže pokračují, pedagog konzultuje se školním psychologem, speciálním pedagogem. Vypracován PLPP.
3. Specializovaná diagnostika a intervence školského poradenského zařízení, škola získá podklady pro intenzivnější pomoc. Nastaven IVP.

Přehled základních kroků při získávání podpůrného opatření

Opatření 1. stupně

- ZŠ vzdělává žáka s využitím podpůrných opatření 1. stupně (individuálně či zpracuje PLPP)

- → pravidelná podpora školním poradenským pracovištěm a pedagogy → podpora je úspěšná a není tak třeba vyšetření v ŠPZ

Opatření 2. – 5. stupně

- ZŠ doporučí návštěvu ŠPZ, případně se k ní rodič sám rozhodne

→ nejpozději do 3 měsíců od objednání je vystaveno doporučení ke vzdělávání žáka

- ZŠ doporučí návštěvu ŠPZ, ale rodič nebo zletilý žák nenavštíví ŠPZ za účelem nastavení PO

→ škola se obrátí na zástupce orgánu veřejné moci (OSPOD) a v souladu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí požádá o součinnost (mezní varianta)

Cíl základního vzdělávání:

Hlavním vzdělávacím cílem základního vzdělávání je „pomoci žákům utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělávání“.

(RVP ZV, 2007)

Klíčové kompetence – souhrn vědomostí, dovedností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro osobní rozvoj každého jedince ve společnosti.

- k učení
- k řešení problémů
- komunikativní
- sociální a personální
- občanské
- pracovní

Jak by mělo vypadat hodnocení žáků

- motivující
- využívat popisného jazyka
- sebehodnocení
- průběžné mapování, sledování pokroku (posunu)
- provádět vzhledem k předchozímu a očekávanému stavu
- hodnotit směrem k individuálním schopnostem každého žáka

Pedagogická diagnostika

východisko pro nastavení individualizované výuky

a) Pozorování – co chceme pozorovat? (vytrvalost v řešení úkolu, reakce, chování v situacích ve třídě...)

b) Rozhovor – bez sugestivních otázek (převážně otevřené otázky, specifické – amnestický rozhovor)

c) Analýza výsledků činností (portfolia)

Plánování individualizované výuky

Individualizace výuky znamená přizpůsobení výuky jednotlivým žákům. Jedná se o formu diferenciacce dovedenou až k jednotlivému žákovi.

Nutné:

- individuální přístup vůči žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (nastavení podpůrných opatření)

Individualizace:

učební cíle – hodnocení výkonu – učební činnost – pracovní materiál – tempo – učební místo – pracovní doba – pracovní rytmus

Změny reflektující heterogenitu ve třídě

- změna v přístupu k chybě, práce s chybou
- chyba je příležitost k učení
- nejde o získání/udělení známek
- cíl porozumění je nadřazen hodnocení
- učitel je průvodcem, není jediným zdrojem poznatků a vjemů
- učitel je průvodcem žákova učení
- učitel je pozorovatel potřeb žáka a třídy (klíma a atmosféra)

Organizační formy výuky

- frontální (hromadné)
- individuální (s jednotlivcem nebo malou skupinou)
- individualizované (žák pracuje samostatně podle svého tempa...)
- párové a skupinové

Z hlediska sociálních vztahů (Kasiková)

Kompetitivní výuka – konfrontace, soutěž, boj

Individuální uspořádání výuky – nezávislá činnost žáků v dosahování cílů

Kooperativní – spolupráce při dosahování cílů – pozitivní vzájemná závislost

Nástroje učitele

– jeho nejdůležitější činnosti, které ovlivňují klíma (Čapek, s. 12):

1. jak učí (aktivity, metody a formy práce), jak hodnotí
3. jak odměňuje a trestá (a vede ji kázeňsky)
4. jak vypadá vzájemná komunikace
5. jak umožňuje žákům se na dění ve třídě (včetně výuky) podílet
6. jaká jsou pravidla (jak jsou respektována, jak je vymáhá a podporuje)

Komunikace s rodiči

Jednat s respektem k nim i sobě (hranice kompetenční, časové, hranice slušného chování)

Specifika komunikace s rodiči žáků se SVP

- rodiče se vyrovnávají s odlišností dítěte
- rodiče jsou více konfrontováni s neúspěchem dítěte (relativita – co je neúspěch?)
- využití jejich znalostí a zkušeností
- učitel konstatuje rozvoj obtíží – popis, jak to vidí rodiče, silné stránky dítěte, společné hledání řešení (případně plpp)
- vyjasnit možná odlišná očekávání z hlediska nároků na dítě
- vyjasnit přístup k hodnocení dítěte
- vyjasnit očekávání ohledně toho, co realizuje učitel sám, co po dohodě s rodiči a co rodiče